

Her Yerde Toz Var!

Uzun süredir silinmemiş bir rafın üzerindeki tozun nereden geldiğini ve nelerden oluştuğunu hiç merak ettiniz mi?

Haydi evlerimizdeki tozlara yakından bakalım.

Evlerimizdeki tozun bir kısmı içeride oluşur, bir kısmı da dışarıdan girer. Toz birçok farklı maddeden oluşur. Saçlar, dökülmüş deri parçaları, yiyecek kırıntıları, ölü böcek parçaları, küçük iplik parçaları, kayaların aşınmasıyla oluşan tozlar ve çiçektozları bunlardan bazıları. Bunların dışında tozun içinde bakteriler, küf mantarları, toz akarları gibi bazı minik canlılar da olabilir.

Toz genellikle çok küçük taneciklerden oluşur. Bu taneciklerin bir kısmı çıplak gözle görülemeyecek kadar küçüktür. Evdeki her hareket tozların uçuşmasına yol açan hava akımları oluşturur. Havada bir süre uçan tozların çoğu yere ve eşyaların üzerine iner, bir bölümü de duvarlara yapışır. Toz taneciklerinin çok küçük olanları saatlerce hatta günlerce havada kalabilir.

Bu renklendirilmiş elektron mikroskobu görüntüsü banyodan alınmış bir toz örneğine ait. Kıl parçaları kahverengi, çiçektozları ve küf mantarının üreme hücreleri olan sporlar turuncu, bitki parçalarıysa koyu yeşil olarak renklendirilmiş. Açık yeşil renkli olansa bir cırt banttan kopmuş bir kanca.

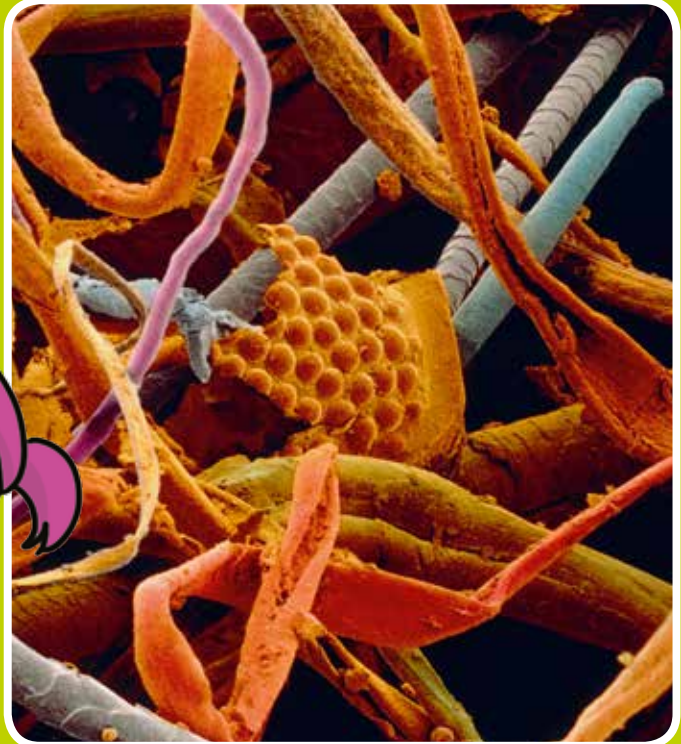

Her soluk alışımızda havada uçuşan tozların bir bölümü burnumuzdan içeri girer. Ancak bunların çoğu burnumuzun içindeki kıllar ve burnumuzun iç yüzeyini kaplayan mukus adı verilen yapışkan sıvı tarafından tutulur. Çok küçük boyutlu olanlarıysa akciğerlerimize kadar gidebilir. Ancak onlar da zaman içinde vücudumuzdan atılır.

Tozlar duvar kenarları ve mobilya altları gibi hava akımının az olduğu yerlerde birikir. Tanecikler, aralarında bulunan çok küçük ipliklerin ve kılların etkisiyle birbirlerine dolanarak toz topakları oluşturur.

Bu, mutfaktan alınmış bir toz örneğinin renklendirilmiş elektron mikroskobu görüntüsü. Görüntüde sağ üstte görülen büyük beyaz parçalar şeker kristalleri, sol altta görülen büyük parça da böcek kanadı. Pamuk iplikçikleri mavi, un tanecikleri bej, nişasta tanecikleri beyaz ve bitki parçaları yeşil olarak renklendirilmiş.

Bu renklendirilmiş elektron mikroskobu görüntüsünün ortasında bir böcek gözü parçası görülüyor. Gri renkli ince uzun şeyler saç, diğer renklerde olanlarsa kumaş iplikçikleri.

Suzan Lema Gençer
Çizim: Bengi Gençer